

Aproape una din 10 nașteri provine de la fete cu vârsta între 15 și 19 ani. Pentru 23 de mame sub 15 ani, e vorba de al doilea copil. Educația sexuală în școli, esențială pentru a recunoaște abuzul

- Salvați Copiii solicită o reformă profundă a cadrului legal -

- Cele mai multe nașteri la mame sub 15 ani au fost în județele Mureș, Bacău și Bihor
- Cel mai important impact identificat în rândul copiilor și adolescenților care au accesat aceste programe de educație sexuală este îmbunătățirea considerabilă a abilității lor de a detecta, preveni și raporta abuzurile sexuale suferite
- Salvați Copiii solicită o reformă profundă a cadrului legal, pornind de la două acte normative esențiale: Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului și Legea nr. 198/2023 a învățământului preuniversitar

București, 3 martie 2026: Din cele 143.637 de nașteri care au avut loc în 2024, 13.018 provin de la mame cu vârsta între 15 și 19 ani, în 601 de cazuri fiind vorba de mame cu vârsta sub 15 ani, potrivit datelor INS. În cazul a 23 de mame cu vârsta sub 15 ani este vorba despre a doua naștere, în vreme ce o adolescentă de nici 15 ani a născut al treilea copil, în 2024. Pentru 652 de fete care au dat naștere în 2024, înainte de a împlini 19 ani, este vorba despre a treia naștere. Situația pe județe în ceea ce privește copilele care au devenit mame înainte de 15 ani arată că județele din top sunt Mureș – 60 de nașteri la mame sub 15 ani, Bacău - 34, Bihor – 31, Dolj – 29 și Brașov – 27. Datele privind mamele minore reflectă consecințele directe ale unui sistem legislativ care a eșuat să protejeze copiii prin educație. Salvați Copiii solicită o reformă profundă a cadrului legal: actuala reglementare din Legea 272/2004, de pildă, prevede că programele de educație pentru sănătate, inclusiv componenta de educație sexuală, se derulează în școli abia începând cu clasa a VIII-a și numai cu acordul scris al părinților, o abordare profund inadecvată și în dezacord cu celelalte reglementări privind răspunderea penală de la 14 ani, a consimțământului de la 16 ani în domeniile medical, civil și educațional.

La grupele de vârstă sub 15 ani și 15 – 19 ani, pe primele locuri se situează județele Mureș (813 mame), Brașov (657), Dolj (568), Bihor (567) și Constanța (541). Municipiul București se află pe locul al 14-lea, cu 351 de nașteri provenind de la mame cu vârsta sub 19 ani. La polul opus, județele cu cele mai puține nașteri din mame adolescente sunt Gorj (127), Tulcea (130) și Mehedinți (145).

Aproape în totalitatea cazurilor, sarcina în perioada minoratului nu a fost una planificată, ci un eveniment neașteptat, trăit traumatic de către mamă¹.

Ce putem face pentru combaterea fenomenului mamelor adolescente?

Conform cercetărilor realizate de organizația Salvați Copiii, s-a constatat că un impresionant procent de 66% dintre minore au indicat că au primit deja informații legate de educația sexuală în timpul educației lor. Însă un procent semnificativ dintre acestea, aproximativ 30%, afirmă că sursele acestor informații provin din conexiuni personale precum rude, prieteni sau colegi, ceea ce poate genera suspiciuni cu privire la credibilitatea acestor surse de informare².

„Abordarea educațională în domeniul sănătății poate juca un rol esențial în combaterea fenomenului maternității la vârste tinere. Chiar și în situații caracterizate de sărăcie familială sau în comunități cu perspective economice

¹ <https://www.salvaticopiii.ro/publication/studiu-privind-mamele-minore>

² <https://www.salvaticopiii.ro/sci-ro/files/9f/9f80c28c-2fb9-466a-9579-9ca68bdcee7f.pdf>

limitate, deținerea cunoștințelor referitoare la prevenirea sarcinilor nedorite, igienă, prevenirea abuzurilor sexuale și identificarea resurselor disponibile poate contribui semnificativ la reducerea acestui fenomen”, a explicat Gabriela Alexandrescu, Președinte Executiv Salvați Copiii România.

În regiunile cu niveluri extrem de scăzute de dezvoltare economică, din care provin mamele adolescente, predomină dependența de asistența socială furnizată de către stat, ceea ce determină practic o perpetuare a unui sistem economic bazat pe subzistență.

Este imperativ să se pună accent pe măsuri de prevenție, cu scopul de a facilita accesul la informații și servicii de asistență socio-medicală, precum și de a reintegra social și școlar fetele care au devenit mame la o vârstă fragedă.

Povestea Mariei, mamă la 15 ani: „Am simțit că viața mea s-a terminat”

Maria avea 15 ani când a realizat că întârzierea menstruației nu mai poate fi pusă pe seama unei simple dereglări. La început, s-a agățat de această speranță. A încercat să ignore semnele, să provoace menstruația prin metode „auzite” de la alte fete. Când testul de sarcină a confirmat ceea ce se temea, șocul a fost copleșitor: „Am simțit că viața mea s-a terminat pentru totdeauna, că nu mai are sens să mai visez la nimic vreodată. Chiar dacă locuiesc într-un sat, aveam și eu visurile mele. Să merg la liceu, să învăț o meserie și să devin ceva mai mult.”

După confirmarea sarcinii, frica s-a transformat rapid în rușine. Rușine față de părinți, față de colegi, față de comunitate. A încercat să ascundă sarcina cât mai mult timp. Gândul de a le spune părinților o paraliza. Când partenerul a aflat, reacția lui a fost violentă. A negat paternitatea și a rupt legătura cu Maria. Teama de medic și de spital a fost la fel de puternică. Fără venit propriu, dependentă de familie, fiecare analiză medicală părea un cost prea mare.

Maria a fost susținută de specialiștii Salvați Copiii, care i-au facilitat accesul la servicii medicale, consiliere și sprijin social, ajutând-o să meargă la controale prenatale. Prin intervenția integrată – medicală, socială și educațională – Maria a reușit să își continue studiile și să își construiască un plan pentru a-și crește copilul în siguranță, demonstrând că sprijinul potrivit, oferit la timp, poate rupe cercul vulnerabilității.

Ce face Salvați Copiii?

Organizația Salvați Copiii se implică în acordarea de servicii sociale și medicale mamelor și copiilor din mediul rural, dezvoltând intervenții bazate pe realitățile din teren, cu scopul de a preveni sarcinile timpurii și de a contribui la reducerea numărului de mame minore, prin creșterea accesului la servicii medicale, educație pentru sănătate și sprijin comunitar, prin:

- Implicarea echipelor integrate de specialiști din 16 județe (asistenți medicali, moașe și asistenți sociali) pentru identificarea cazurilor vulnerabile din comunitățile rurale, sprijinirea gravidelor și a mamelor tinere și facilitarea accesului la servicii medicale și sociale pentru copii 0–5 ani și femei însărcinate, contribuind la prevenirea sarcinilor la vârste fragede.
- Asigurarea accesului la nutriție și igienă adecvată pentru mame și copii din medii vulnerabile.
- Sesiuni de consiliere și informare de grup privind sănătatea reproducerii, planificarea familială și prevenirea sarcinilor la adolescente.
- Caravane medicale organizate periodic în zone defavorizate, pentru acces la servicii medicale și educație pentru sănătate.
- Sprijinirea medicilor de familie din mediul rural cu echipamente medicale pentru asigurarea consultațiilor la nivel local și monitorizarea gravidelor.

- Program de informare și sprijinire a gravidelor prin Cutia Bebelușului, după modelul finlandez, care promovează îngrijirea timpurie și responsabilă a sarcinii.
- Informarea medicală a mamelor în maternități și în zonele rurale, prin sesiuni dedicate și caravane medicale, pentru prevenirea sarcinilor ulterioare la vârste tinere.
- Facilitarea accesului digital la informații medicale în zonele rurale prin INFOMama, prima aplicație mobilă din România dedicată femeilor însărcinate, care oferă informații medicale și sociale de încredere și sprijină prevenirea sarcinilor neplanificate și a maternității timpurii.

Până în prezent, Salvați Copiii România a lucrat în peste 400 de comunități rurale defavorizate și în toate maternitățile din țară pentru facilitarea accesului la servicii socio-medicale și informare medicală, ajungând la 459.500 de mame, gravide și copii până în 5 ani. Rezultatele programelor demonstrează impactul intervențiilor în prevenție și reducerea vulnerabilităților asociate maternității timpurii:

- creșterea numărului de înscrieri la medicul de familie;
- acces la consultații, ecografii și analize în timpul sarcinii pentru gravidele dezavantajate — 95% dintre gravidele din comunitățile în care lucrăm au mers la medic în timpul sarcinii sau au beneficiat de ecografii în cadrul caravelor medicale;
- creșterea ratei vaccinării la copii (de la 50–60% la momentul preluării comunităților, la 99–100%);
- îmbunătățirea cunoștințelor privind educația pentru sănătate în rândul adolescentelor, contribuind la prevenirea sarcinilor timpurii, în cadrul campaniei #VremEducațiePentruSănătateÎnȘcoli.

Salvați Copiii propune o reformă a cadrului legal pentru educația pentru sănătate

Datele privind mamele minore reflectă consecințele directe ale unui sistem legislativ care a eșuat să protejeze copiii prin educație. Salvați Copiii solicită o reformă profundă a cadrului legal, pornind de la două acte normative esențiale: Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului și Legea nr. 198/2023 a învățământului preuniversitar.

Actuala reglementare din Legea 272/2004 prevede că programele de educație pentru sănătate, inclusiv componenta de educație sexuală, se derulează în școli abia începând cu clasa a VIII-a și numai cu acordul scris al părinților. Considerăm această abordare profund inadecvată și în dezacord cu celelalte reglementări privind răspunderea penală de la 14 ani, a consimțământului de la 16 ani în domeniile medical, civil și educațional.

Pe de o parte, vârsta de 14 ani este prea târzie. Statisticile arată că sarcinile la adolescente apar și la fete mult mai mici, iar informațiile despre igienă, corp, relații sănătoase și protecția față de abuz trebuie transmise de la vârste fragede, adaptat capacității de înțelegere a copilului. Pe de altă parte, condiționarea participării de acordul parental a exclus din puținele sesiuni de informare din școli tocmai copiii cei mai vulnerabili, cei din familii cu un nivel scăzut de educație și din comunitățile sărace. Această inconsecvență juridică este cu atât mai flagrantă cu cât legislația română stabilește răspunderea penală de la 14 ani, cu condiția dovedirii discernământului, și consimțământul medical de la 16 ani pentru anumite intervenții. A le refuza dreptul de a participa la ore de educație pentru sănătate fără încuviințarea părinților încalcă grav principiul interesului superior al copilului.

Prin urmare, Salvați Copiii propune modificarea art. 46 alin. (3) lit. i) din Legea 272/2004 pentru a introduce educația pentru sănătate ca parte integrantă și obligatorie a procesului educațional, încă din învățământul preșcolar. Programele ar urma să acopere, în mod adaptat vârstei, un spectru larg de teme: educație pentru viața de familie și pentru sănătatea reproducerii, dezvoltare socio-emoțională, prevenirea violenței și a abuzului, egalitate de gen, mediu, educație digitală, nutriție și stil de viață sănătos. Totodată, organizația propune completarea Legii 272/2004 cu un articol nou care să oblige Ministerul Educației, Ministerul Sănătății și ANPDCA să elaboreze împreună norme metodologice unitare, asigurând pregătirea cadrelor didactice și validarea științifică a materialelor utilizate.

În paralel, Salvați Copiii susține modificarea Legii nr. 198/2023 a învățământului preuniversitar, prin introducerea explicită a disciplinei „Educație pentru sănătate” ca disciplină obligatorie în trunchiul comun, cu ore alocate săptămânal încă de la grupa mare a grădiniței. Deși legea actuală menționează educația pentru sănătate printre temele transversale, lasă modul de implementare la discreția fiecărei școli, ceea ce conduce în practică la o tratare fragmentată și inconsistentă. Fără o alocare clară de ore, fără un curriculum național omogen și fără cadre didactice pregătite specific, materia rămâne aproape inexistentă în școlile cu cele mai vulnerabile comunități.

Experiența internațională confirmă că această abordare funcționează. Danemarca a introdus educația sexuală obligatorie în școli încă din 1930 și înregistrează astăzi o rată a nașterilor la adolescente de doar 4 la 1.000, de opt ori mai mică decât cea a României, de 34 la 1.000 în 2023. Olanda predă educație sexuală adaptată vârstei încă de la grădiniță, abordând deschis, într-un cadru științific, subiecte despre corp, relații și consimțământ. În Croația, educația sexuală a devenit obligatorie ca rezultat al unei susțineri puternice din partea părinților (70%) și al adolescenților (80%). Aceste țări nu au înregistrat un debut mai timpuriu al vieții sexuale în rândul tinerilor, dimpotrivă, informația corectă și furnizată la timp îi ajută pe adolescenți să ia decizii responsabile. O meta-analiză UNESCO din 2021, care a cuprins 155 de țări, a arătat că educația sexuală comprehensivă reduce cu până la 50% ratele de sarcini nedorite la adolescente, indiferent de contextul cultural sau religios.

Salvați Copiii susține că o reformă legislativă coerentă trebuie să fie însoțită și de o strategie interministerială mai largă, care să includă pregătirea și formarea continuă a cadrelor didactice, elaborarea unor materiale validate științific și adaptate cultural și integrarea specialiștilor din domeniile sănătății și psihologiei în procesul educațional. De asemenea, organizația propune ca părinții și comunitățile să fie activ implicați, nu ca „filtru de blocare”, ci ca parteneri informați și sprijiniți prin programe de educație parentală.

În lipsa educației pentru sănătate, copiii și adolescenții caută răspunsuri în mediul online, unde sexualitatea capătă frecvent forme periculoase și abuzive, sau în grupul de prieteni, la fel de puțin pregătiți să ofere informații corecte. Cel mai important impact documentat al programelor de educație sexuală comprehensivă este tocmai îmbunătățirea considerabilă a capacității copiilor de a detecta, preveni și raporta abuzurile sexuale, o realitate tragică în spatele multor cazuri de minore care devin mame. Educația pentru sănătate nu este opțională. Este o obligație a statului față de fiecare copil.

Contribuția Salvați Copiii România la dezvoltarea programului de educație pentru sănătate în școli

Ținând seama de noul context al interacțiunilor sociale, Salvați Copiii îi informează pe copii, prin sesiuni interactive, despre implicațiile asupra sănătății fizice și psihice, asupra vieții de familie și asupra societății, despre relațiile de prietenie, sentimente, stimă de sine, limitele în relațiile dintre semeni, emoții, încredere, atașament, respect, funcționalitatea corpului nostru, protecția și sănătatea lui, recunoașterea abuzului sexual și abordarea acestor subiecte cu adulții de încredere când copiii se simt vulnerabili.

Încă din anul 1998, Salvați Copiii România desfășoară programul „Educație pentru sănătate”, adresat elevilor, în vederea formării de comportamente sănătoase, corecte și responsabile pentru adoptarea unui stil de viață sănătos. Fiind organizat modular, programul acoperă triada cunoștințe-atitudini-comportamente și vizează cinci mari teme: educație sexuală, nutriție și exercițiu fizic, prevenirea comportamentelor de consum a substanțelor periculoase, sănătate emoțională și educație de mediu.

În perioada 1998 - 2025, Salvați Copiii a implementat programul Educație pentru Sănătate în peste 1.863 de școli și grădinițe, centre de plasament sau centre educaționale, în care 271.032 de copii și adolescenți au beneficiat de sesiuni de informare, cu implicarea a peste 3.055 de voluntari și 5.198 de cadre didactice și specialiști din alte

domenii care au fost formați în cadrul programelor Salvați Copiii. 99.400 de copii și tineri au fost informați în cadrul campaniilor stradale sau organizate pe litoral.

Contact Media:

Silvia Burcea | Coordonator Program Sănătatea Mamei și a Copilului | Salvați Copiii România

E-mail: silvia.burcea@salvaticopiii.ro, Telefon: **0740 590 726**

Despre Organizația Salvați Copiii

De 36 de ani, Salvați Copiii România construiește programe sociale, politici publice și practici solide în beneficiul copilului din România. Expertiza și complexitatea proiectelor la nivel național fac din organizație o instituție socială esențială, al cărei rol este medierea între societate și autoritatea publică, în beneficiul copilului. În cele peste trei decenii de activitate, Salvați Copiii a intervenit activ în societate, identificând soluții concrete pentru protejarea și sprijinirea copiilor vulnerabili, și a militat, în același timp, pentru o colaborare viabilă cu autoritățile decidente, pentru asigurarea interesului superior al copilului. Salvați Copiii și-a asumat rolul de supraveghere vigilentă a autorităților publice, în așa fel încât acestea să implementeze politici publice de durată care să corecteze cauzele care duc la vulnerabilizarea copiilor. Totodată, organizația a reușit să creeze rețele active de solidaritate, prin încurajarea responsabilității sociale a companiilor și a societății, în sens larg. În calitate de membru al Save the Children, cea mai mare organizație independentă din lume care promovează drepturile copilului și care cuprinde 30 de membri și desfășoară în prezent programe în peste 100 de țări, VIZIUNEA noastră este o lume care respectă, pentru fiecare copil, dreptul său la supraviețuire, educație, protecție și participare, asumându-ne MISIUNEA de a obține progrese importante privind modul în care copiii sunt tratați și producerea schimbărilor imediate și de durată în viața acestora. Peste 4.522.000 de copii au fost implicați în programele și campaniile Organizației Salvați Copiii România.